

Kako dolgo še?

Za sredo, 19. t. m., je bila ponovno sklicana seja deželne sveta Furlanije - Julijske krajine z dnevnim redom, ki predvideva izvolitev predsednika deželne vlade in njenih odbornikov. Dosedanji predsednik dr. Comelli ter njegovi sodelavci so odstopili že pred mnogimi tedni, tako da je delovanje deželne vlade že dolgo ohromljeno, saj vlada, ki je odstopila, rešuje le vprašanja redne uprave.

V kolikor toliko rednih razmerah bi takšno stanje predstavljalo pravi pravcati politični škandal, saj si tudi najbolj preprost človek ne more niti zamišljati tako dolge upravne, zakonodajne in izvršne praznine. Toda v Italiji smo v zadnjih letih pričali še večjim škandalom, zaradi česar se javnost niti preveč ne razburja, če tako pomembne institucije, kot je deželna vlada, dejansko ne delujejo, se pravi, da ne izpolnjujejo svojih dolžnosti in nalog.

Medtem ko pišemo, še ne vemo, kako bo potekala seja deželne sveta prihodnji torek. Slišali pa smo, da po vsej verjetnosti tudi na tej seji ne bodo izčrpali glavne točke dnevnega reda, kar pomeni, da obstaja nevarnost, da bodo ponovno odložili izvolitev predsednika in članov novega deželne odbora.

Ne bomo tu naštevali vzrokov in razlogov, ki jih navajajo glavne politične stranke in ki naj bi po njihovem zdaj preprečevali sklenitev zaveznitva v deželnem svetu, kar naj bi omogočilo izvolitev nove vlade. Dejstvo je, da dežela Furlanija - Julijska krajina že dolgo, predolgo nima svojega glavnega predstavništva, ki bi moglo in moralo na vsedrjavni ravni zagovarjati koristi prebivalstva v deželi, dajati pobude na najrazličnejših področjih človeškega udejstvovanja in skrbeti za njihovo uresničevanje.

Kot je znano, bi morala deželna uprava Furlanije - Julijske krajine na primer pobliže spremljati obnovo potresnega področja in v tej zvezi urejati stara in nova vprašanja, ki so z obnovo povezana; pobliže bi se morala zanimati za izvajanje zlasti gospodarske vsebine osimskih sporazumov, saj je za rešitev nekaterih vprašanj edina pristojna; v zadnjem času pa se pojavlja niz vprašanj, ki so v zvezi s skorajšnjo uveljavitvijo nove pogodbe med Evropsko gospodarsko skup-

dalje na 2. strani ■

Brez revizije Krščanske demokracije ne bo šlo

Sodeč po političnih komentarjih v italijanskih dnevnikih in tednikih ter po izjavah politikov, ki jih lahko slišimo po radioteleviziji, je bližnja vladna kriza skoro neizogibna. Gre baje v bistvu le še za to, kdo jo bo sprožil v parlamentu, ali komunisti, ali socialisti ali Cossiga sam, in kdaj. Krščanska demokracija in zlasti seveda njen novi tajnik bi rada, da bi bile prej opravljene deželne in občinske volitve, ki bodo najbrž proti koncu maja ali v prvi polovici junija; če pa to ne bi bilo mogoče, naj bi prišlo po njunem — in to je tudi mnenje predsednika republike Pertinija in še mnogih drugih — do vladne krize čimprej, da bi tako ostalo dovolj časa, da bi jo lahko rešili pred volitvami. Hudo bi bilo, če bi sovpadla s volivnim časom, saj bi to povzročilo še nove politične težave.

V bistvu pa to seveda niti ta trenutek ni glavni italijanski politični problem. Problem je v tem, kaj si italijanski politiki sploh pričakujejo od vladne krize. Socialisti in razni drugi silijo k njej, kakor da se bo začela potem, pod novo vlado, v Italiji nekaka Indija Koromandija in bo mogoče začeti uresničevati vse mogoče reforme, ki so si jih zamislili sindikati, gospodarstveniki, pravniki, politiki in drugi. V resnici pa bomo čez par mesecev spet tam, kjer smo zdaj, in sprožila se bo nova vladna kriza. To traja zdaj že lepo vrsto let.

Vsi se še spominjamo, koliko se je svojčas, ob predzadnjem kongresu Krščanske demokracije, v zvezi z izvolitvijo Zaccagninija za njenega tajnika, govorilo o nujnosti reforme v Krščanski demokraciji. Kazalo je, da je stranka zares trdno odločena, da se prenovi po duhu, programu in tudi po ljudeh. Toda potem je ostalo vse pri starem ali boljše rečeno, stanje v stranki se je še poslabšalo, kar se je pokazalo s celo vrsto afer in škandalov, ki so bili morda tudi umetno razpihovanji, a so vsi skupaj vendar dovolj dokazali, da se je zgnetlo h koritom v stranki vse preveč koristolovcev in vsakovrstnih korumpiranih, nepoštenih tipov.

Še hujše pa je to, da so prišli s časom v ospredje ljudje, ki bodisi sploh niso sposobni za vodilna mesta v stranki in državi, bodisi nimajo dovolj idealizma in volje ali odločnosti, da bi zares opravljali funkcije, ki so jim bile zaupane. To velja tako za najvišje in najbolj odgovorne funkcije kot tudi za vodilna mesta v neštetih podjetjih, na katerih vodstvo so bili postavljeni zapni ljudje iz stranke. Zdaj uživajo svoje sinekure, ne da bi se brigali, kako stvari delujejo, in pazijo samo, da se nikomur ne zamerijo, niti stranki, niti sindikatom, niti komunistom in niti drugim strankam in niti lastnim podrejenim. Gre jim samo za

dalje na 2. strani ■

Jubilej teološke fakultete v Ljubljani

V ponedeljek, 10. marca, je bila v Ljubljani slovesna počastitev šestdesetletnice teološke fakultete. Ustanovljena je bila leta 1919. Do leta 1952 je bila državna ustanova, nato je pa postala samostojna cerkvena fakulteta. V Ljubljani je doslej promoviralo nad osemdeset doktorjev teologije. V tekočem študijskem letu je na fakulteti vpisanih 154 slušateljev. Med osnovnimi značilnostmi teološke fakultete, ki uživa velik znanstveni sloves v svetu, je povezava zahodne in vzhodne teološke miselnosti z veliko odprtostjo do ekumenizma, kar so na proslavi poudarili tudi pravoslavni teologi.

Fakulteta goji plodne in tesne stike s sorodnimi ustanovami po svetu, pobratena je z regensburško fakulteto. Pomembna je tudi pastoralna usmerjenost znanstvenega nastavka in vloga fakultete pri vzgoji družbeno zrelih duhovnikov v zavzetosti za skupno blaginjo. Dekan fakultete dr. Stei-

ner je v intervjuju za verski list »Družina« poudaril, da jo imajo za svojo tudi zamejski Slovenci. Po številnih predavanjih, ki jih imajo profesorji v zamejstvu, je fakulteta z zamejskimi Slovenci močno povezana. Poslanstvo fakultete je tudi ohranjanje slovenske zavesti v zamejstvu in povezovanje zamejskih Slovencev z matično domovino.

Pred akademijo v veliki dvorani teološke fakultete je bilo v stolnici slovesno evharistično bogoslužje, katerega je v slovenščini vodil pronuncij nadškof Cecchini, ki je med pridigo poudaril pomembnost fakultete in posredoval papeževe čestitke. Pronuncija je pozdravil nadškof Pogačnik. Somaševali so vsi slovenski škofje z novim imenovanim nadškofom in ljubljanskim metropolitom Šuštarjem, ki bo posvečen in umeščen v ljubljanski stolnici na belo ne-

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 16. marca ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Kralj«, Radijska igrice (Aleksander Marodič), Radijski oder; 11.25 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Okuole ognjišča - pred studencan, snopič prafc an muzike naših judij«; 15.00 Šport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 17. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.45 Socialna problematika; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Po stopinjah staršev; 12.00 »Okuole ognjišča - pred studencan, snopič prafc an muzike naših judij«; 13.00 Poročila; 13.20 Deželni zbori na lanskí reviji »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Zdaj pa zapojmo!«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 18. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Friderich Schiller: »Marija Stuart«, zgodovinska žaloigra. Prevod Oton Zupančič, Radijski oder; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Vam še ugaajo? 12.00 Kulturno pismo; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Od raslim prepovedano! 15.00 Rezervirano za...; 15.30 Postni govor; 15.40 Doba kantavtorjev; 16.00 Kulturna rubrika slovenskih časopisov v Italiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Jugoslovanski skladatelji; 18.00 »Prerod«, igra v 3. dejanjih, (Italo Svevo - Valerija Glavič-Venuti), SSG; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 19. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Umetnice jazz; 12.00 »Pod Matajurjan«; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Odprimo knjigo pravljice«; 14.30 Roman v nadaljevanjih - Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 15.00 Glasbeno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvalci; 17.30 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 20. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Friedrich Schiller: »Marija Stuart«, zgodovinska žaloigra; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Jugoslovanski pevci; 12.00 Mikrofon v razredu; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence; 14.30 Na goriškem valu; 15.00 Mladi pisci; 15.15 Najnovejša izdaja plošč; 16.00 Poslušajmo film; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 21. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.20 Domače popevke; 12.00 Ponovitev četrtkovga Kulturnega prostora; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 13.40 Glasbena panorama; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence; 14.30 Roman v nadaljevanjih - Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 15.00 Po končani univerzi; 15.30 Postni govor; 16.00 Mikrofon v razredu; 16.30 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 22. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Friedrich Schiller: »Marija Stuart«, zgodovinska žaloigra; 9.45 Plesni orkester RTV Ljubljana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čier so včas' b'le«, glasnik Kanalske doline; 12.30 Pesem poje o...; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence; 14.30 »Vse lepo, vaš Peter!«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 »Glej, kako lepo se dan prične«, radijska komedija; 18.35 Pesmi brez besed; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Brez revizije KD ne bo šlo

(nadaljevanje s 1. strani)

osebno priljubljenost, ali pa so sploh brezbrizni in pasivni do vsega.

Stanje v drugih strankah gotovo ni nič boljše, v nekaterih, npr. v socialistični, je, kot vse kaže, še veliko slabše. Toda stanje v drugih strankah ne škoduje tako neposredno državi kot nered in demoralizacija v Krščanski demokraciji, ki je predvsem odgovorna za vodstvo države, za delovanje dr-

stili stranko vseh korumpiranih in nesposobnih tipov, kajti tak moralizatorski proces bi zavzel preveč časa in zahteval preveč energij. Tak proces je možno izvesti le postopno in v daljšem časovnem obdobju. Toda takoj je možno izvesti revizijo v smislu, da novo vodstvo stranke takoj zahteva od vseh strankinih funkcionarjev in od vsega svojega vodilnega, pa tudi nižjega osebja, kjerkoli v stranki ali v državnem aparatu deluje, da začnejo vsi odgovorno opravljati svoje dolžnosti, t.j. delo, za katero so zadolženi, in da zahtevajo to tudi od svojih podrejenih. Vse državno življenje bi steklo hitreje in bi se moderniziralo ter postalo bolj odgovorno. Pokazalo bi se, da lahko pridejo ljudje hitreje do pokojnin, če za to zadolženi uradniki ne bodo lenuharili in dremali nad kopicami aktov; da bo začela pošta delovati hitreje; da bodo davkarje začele poslovati ne le bolj dosledno do tistih, ki davke utajujejo, ampak tudi bolj odgovorno do tistih, od katerih terjajo preveč; da se bodo končno — in hitro — našle možnosti, da bo spet začel učinkovito delovati kak načrt za gradnjo ljudskih hiš; da bo končno sprejet pravičen in jasen zakon o najemninah; da bo sprejet jasen zakon o pravici do stavke; da bodo državna in poldržavna podjetja začela delovati brez nemarnosti v upravi, brez nepravičljivih primanjkljajev in brez korupcije; da bo končno Italija dobila moderen in učinkovit sistem zdravstva; da se bo na pravilo konec zapravljanju, ki povzroča inflacijo, itd.

Zares ni potrebno drugega, kakor da novi strankin tajnik in ostalo vodstvo stranke takoj in brez obotavljanja pozove vse strankine funkcionarje, da začnejo takoj opravljati svojo dolžnost na svojem službenem mestu, kakor je treba, in da nehajo uganjati svoje sinekure. Kdor pa takega poziva ne bo hotel poslušati, bi moral biti takoj odstavljen z vsakega odgovornega mesta. In to bi morali izvajati dosledno in hitro, z doslednim nadzorstvom v stranki. Mislimo, da bi to vendarle pomagalo in da bi se stvari v državi in tudi v politiki hitro obrnile na bolje, tudi za samo Krščansko demokracijo, kar bi se pokazalo na volitvah.

Kako dolgo še?

■ nadaljevanje s 1. strani

nostjo in Jugoslavijo, ki odpira nove gospodarske možnosti tudi za deželo Furlanijo - Julijsko krajino, če se bo slednja znala in zlasti hotela pravočasno vključiti v novo stvarnost. Glede na vse to je odsotnost deželne vlade ne samo nerazumljiva, temveč vredna najodločnejše graje.

Od takšnega stanja pa ne more imeti nobene koristi niti slovenska narodnostna skupnost v deželi, kajti takšne razmere predstavljajo za določene kroge naravnost odlično pretezo, da se naši specifični problemi ne rešujejo, da se razprava o naši globalni zaščiti ne premakne z mrtve točke glede na dejstvo, da za ureditev nekaterih (tudi ključnih) problemov v Rimu čakajo — ali vsaj pravijo tako — na mnenje deželne vlade in deželnega sveta.

žavnih organov vseh vrst in za splošne razmere v državi.

Zato se nam zdi, da si tudi pod novo vlado, pa naj jo bo vodil kdorkoli in naj jo podpira kakršnakoli vladna večina, ni obetati nikakršnega bistvenega izboljšanja glede na današnje stanje, kvečjemu se bo razkroj v državi nadaljeval v sedanjem ritmu, če se ne bo še pospešil. Resnično izboljšanje lahko prinese samo globoka moralna, idejna in kadrska reforma v Krščanski demokraciji. Ne mislimo, da naj bi oči-

TITOVA ZBRANA DELA

Te dni je izšlo prvih deset zvezkov Titovih zbranih spisov, ki bodo ob koncu šte-li 40 knjig. Za delo je dalo pobudo predsedstvo Zveze komunistov Jugoslavije leta 1972, malo pred predsednikovo 80-letnico. Uredniški odbor, v katerem so predstavniki vseh republik in avtonomnih pokrajin, so opravili najtežavnejše opravilo. Zbrali so spise, ki se skrivajo pod 20 psevdonimi in ki so bili napisani do vojnih let. Med njimi so že čisto pozabljeni članki, neobjavljena pisma in podobno. Na dan je tako prišlo, da je bil Tito vsaj desetkrat zaprt med letom 1914 in 1928, ko so ga obsodili na pet let

3500 strani prvih desetih zvezkov Titovih zbranih spisov osvetljuje tudi krizo, ki je zajela jugoslovansko komunistično partijo v njenih odnosih s Kominternom v letih 1937-38. Iz tega obdobja so objavljena številna Titova pisma komunističnim voditeljem doma in v tujini.

Z naslednjimi zvezki bo delo urednikov verjetno dosti lažje, saj je za povojno obdobje gradivo na razpolago.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

PISMA UREDNIŠTVU

O nastanku slovenskega bančništva

V zadnjem času se podrobneje ubadam z vprašanji, ki so v zvezi s slovenskim bančništvom in posojilništvom v naših krajih, še zlasti na Goriškem — mislim na nekdanjo področje Goriško-Gradišanske dežele in kasneje goriške province — in zato skrbno preberem vse, kar je bilo napisanega ali se sedaj piše o tem našem bančništvu. Na žalost sem ugotovil, da je bilo o vsem tem doslej premalo napisanega, in zato so se udomačila nekatera gledanja, ki žal ne odgovarjajo resnici. Ne bom tu razširil tega vprašanja, mislim se omejiti le na nekatere stvari, ki so bile objavljene v »Novem listu« 8. novembra 1979 pod naslovom »Slovensko bančništvo na Primorskem in Koroškem«. Članek je podpisal »i.c.« Mislim, da mi pisec tistega članka ne bo zameril, če ga bom za malenkost popravil. Brez dvoma je segal po tem, kar je bilo doslej objavljenega, in je zato tudi povzel neke netočnosti.

Za kaj gre. Ne odgovarja resnici tale trditev, izražena v že omenjenem članku: »V Trstu je bila že leta 1885 ustanovljena Tržaška hranilnica in posojilnica kot zadruga, razmahnila se je tako, da je prav ona zgradila sredi tržaškega mesta ponosni Narodni dom. Nato so se razmahnile slovenske posojilnice in zadruga po vsej primorski deželi od Gorice do Ilirske Bistrice, Idrije in Bovca, vse do Kojškega v Brdih in hribovskih Sebelj.«

Podčrtal sem nekaj besed. Resnici na ljubo v takratnem avstrijskem Primorju (ta je obsegal Goriško-Gradišansko deželo, mesto Trst in Istro) je bila prva slovenska posojilnica ustanovljena v Gorici in ne v Trstu. To je bila **Goriška ljudska posojilnica**. Pobudo za ustanovitev te posojilnice so dali goriški politični veljaki na občnem zboru narodno političnega društva »Sloga« 11. januarja 1883. Tega dne je bila posojilnica tudi formalno ustanovljena. Predsednik osnovalnega odbora je bil odvetnik dr. Nikolaj Tonkli, v odboru so bili še dr. Aleksij Rojic, Matija Kravanja, dr. Anton Gregorčič in prof. Franc Berbuč. Dne 1. marca istega leta so pravila, napisana v slovenskiščini, poslali na goriško okrožno kot trgovinsko sodnijo v Gorici, ta je pravila zavrnila in so morali 11. aprila istega leta ponovno predložiti pravila, tokrat napisana v slovenskem in nemškem jeziku in tudi vsebinsko nekoliko spremenjena. Sodnija v Gorici je ta pravila odobrila 21. aprila 1883. Od tega dne datira uradno delovanje posojilnice, svojo pisarno pa je dejansko odprla 1. junija 1883.

To je bila prva posojilnica na tedanjem Primorskem. Še prej pa je bila ustanovljena **Notrjanska posojilnica v Postojni**, in sicer 11. decembra 1882, vendarle je Postojna tedaj v upravnem oziru spadala pod Kranjsko deželo, v današnje pojmovanje Primorske je prišla šele po letu 1918.

Druga na tedanjem Primorskem je bila koprška posojilnica, ki je imela uradni naziv **Hranilno in posojilno društvo za Koperski okraj**. Ustanovili so jo 15. maja 1884 na dobro obiskanem shodu v Pasji vasi pri Kopru. Na koprskem sodišču so jo registrirali 6. junija 1884, predsednik je bil Anton Križanac, posestnik v Žavljah.

Tržaška posojilnica in hranilnica pa ni bila ustanovljena leta 1885, kot je napisano v omenjenem članku, marveč šele leta 1886. Dejansko pa je pričela poslovati šele konec leta 1891 oziroma v začetku leta 1892. Poslanec Ivan Nabergoj je 21. novembra 1886 sklical v dvorani Slavjanske čitalnice shod narodnih veljakov iz Trsta in neposredne okolice. Poleg Tržčanov so bili prisotni tudi poslanci Mihael Vošnjak, Vekoslav Spinčič in Slavoj Jenko. Mihael Vošnjak je tedaj bil predsednik Zveze slovenskih posojilnic, ki je imela sedež v Celju in v katero so bile tedaj vključene skoro vse slovenske posojilnice. Na tem občnem zboru so posojilnico tudi ustanovili in izvolili načelstvo. V njem so bili M. Živic, M. Sorli, F. Dekleva, J. Vatovec, K. Schmid, dr. Pertot. Na zboru so odbornikom naročili, naj zadrugo čimprej registrirajo na tržaškem trgovskem in pomorskem sodišču. Le z registracijo na sodišču, upoštevajoč določila avstrijskega združnega zakona iz leta 1873, bi bila posojilnica dejansko ustanovljena in bi bila lahko začela poslovati. Do registracije pa ni prišlo celih pet let! »Zaradi nekaterih ovir...« pravi prof. Turina v svojem pregledu gospodarskega delovanja Slovencev na Primorskem (objavljen je bil v Zalivu leta 1968): »Zaradi osebnih razprtij...« pišejo drugi preučevalci združništva in posojilništva na Slovenskem. Tržaška posojilnica je tako bila registrirana na tržaškem sodišču šele 25. novembra 1891, poslovati pa je pričela v začetku leta 1892.

S tem podrobnim prikazom datumov nočem nikakor zmanjšati vloge, ki jo je Tržaška posojilnica in hranilnica imela v gospodarskem in politično-kulturnem razvoju tržaških Slovencev. Povedati pa je treba, da so že pred njo in ne po njej bile ustanovljene in tudi dejansko delovale nekatere slovenske posojilnice na Primorskem.

Poleg že omenjenih v Gorici in v Kopru moramo ugotoviti, da sta bili še pred novembrom 1891 ustanovljeni tudi **Hranilno in posojilno društvo v Nabrežini** (1888) in **Sebeljska štedilna posojilnica** (1891).

S kreditom pa sta se ubadali takrat še dve drugi slovenski društvi v Trstu, in sicer **Kreditna zadruga — Gospodarsko društvo v Škednju pri Trstu**, ki je bilo ustanovljeno leta 1880, in **Obrtniško društvo v Barkovljah pri sv. Jerneju**, ki je bilo ustanovljeno v letu 1882. Kreditna dejavnost pa ni bila poglobljena v teh dveh društvi, šlo je za zadrugi, ki sta predvsem skrbeli za druge gospodarske dejavnosti.

Toliko sem hotel precizirati. Še enkrat želim, naj mi i.c. ne zameri. Enako bi bil najbrž napravil tudi jaz, če ne bi pregledal časopisne in sodne ter društvene dokumentacije iz tistih časov.

S prijateljskimi pozdravi

Marko Waltritsch, Gorica

Casnikarju in prijatelju Marku Waltritschu se prav lepo zahvaljujemo za pojasnila, kot smo tudi prepričani, da mu bo za podatke, ki jih navaja v pismu, hvaležen pisec sestavka v našem listu »i.c.«. Znano nam je, da pripravlja prijatelj Waltritsch obširno študijo o nastanku in razvoju slovenskih denarnih zavodov, hranilnic in posojilnic v naših krajih, za kar mu morajo biti zamajski Slovenci ne samo hvaležni, temveč mu morajo dati tudi priznanje, saj se je lotil proučevanja izredno važnega področja, ki je bilo do zdaj — iz skoraj nerazumljivih razlogov — zanemarjeno. Zato zares nestrpnost pričakujemo, da bodo sadovi njegovega truda objavljeni.

Uredništvo

—o—

Prejeli smo

»ZLIKANI SLOVENE«

Spoštovani,

zvedel sem, da mislite ponatisniti članek Zlikani Slovenec, pa bi rad, da bi bile vsaj pri vas popravljene tiskovne napake. V Naših razgledih nisem mogel opozoriti nanje, ker sem dobil številko v roke prekasno. Prosil bi Vas, če bi opozorili nanje vsaj po natisu, če se ne da že prej. Številke strani in vrst navajam seveda po Naših razgledih.

V Naših razgledih bi moral biti na strani 78 v 17. vrsti tretjega odstavka: kakor (ne: kako) se ustvarjalnost ...;

na str. 79 v prvem stolpcu v 11. vrsti petega odstavka: podirala (ne: podpirala);

v 22. vrsti šestega odstavka: oblika (ne: oblika?);

v drugem stolpcu 2. vrsta drugega odstavka: mu ni dana (ne: mu dana);

v 8. vrsti istega: zadelala (ne: zadelala);

v 15.-16. vrsti petega: mogel doseči ali lahko dosegel (ne: mogel ali hotel).

Upam, da boste lahko pomagali k boljšemu razumevanju, in Vas najlepše pozdravljam.

Lino Legiša

G. dr. Linu Legiši se zahvaljujemo za njegov dopis in radi ustrezemo njegovi prošnji za njegovo objavo. Hkrati se opravičujemo, da ga objavljamo šele v tej številki. Prejeli smo ga namreč prepozno za prejšnjo številko.

Hkrati se mu zahvaljujemo za dovoljenje za ponatis njegovega članka oz. eseja, na katerega pomen ponovno opozarjamo naše bralce. Gre za enega najbolj važnih in temeljitih spisov, če ne sploh za najtehtnejši spis o sodobni slovenski, kar jih je izšlo v dolgem časovnem obdobju.

Uredništvo N. 1.

Rezultati baskovskih volitev

Zmaga nacionalističnih strank in padec glasov Sredinske demokratične zveze: to sta glavni značilnosti volitev za baskovski parlament, ki so bile pred dnevi. Socialistična in komunistična stranka sta ohranili svoje položaje, Ljudsko sredinsko-desničarsko zavezništvo pa jih je celo za malenkost izboljšalo.

Volilo je samo 58 odstotkov celotnega volilnega zbora, ki ima poldrug milijon volilnih upravičencev. Vzdržalo se je torej nekoliko več volivcev kot na referendumu

za avtonomni statut, ki je bil lanskega 25. oktobra.

Baskovska nacionalistična stranka je dobila približno 37 odstotkov glasov in 25 sedežev. Druga je skrajno levičarska nacionalistična koalicija Herri Batasuna, ki bo imela 11 sedežev, socialistična stranka pa devet. Po šest poslancev bosta imeli Kršćansko demokratska zveza in levičarska stranka Euskadiko Ezkerra, ljudska zveza bo imela dva poslance, komunisti pa enega.

Po kongresu Slovenske skupnosti v Trstu

Kot smo poročali v zadnji številki, je bil prve dni tega meseca v Trstu pokrajinski kongres Slovenske skupnosti, ki je potekal predvsem v znamenju korenite strankine reorganizacije, ki je na zunaj prišla še najbolj do izraza s prisotnostjo delegatov posameznih sekcij, katerim je po novem statusu tudi edinim priznana pravica, da izvolijo člane vodilnih strankinih organov, se pravi pokrajinskega sveta, nadzornega odbora, razsodišča in predsedstva občnega zbora.

V primerjavi z zadnjimi podobnimi zbori je kongres potekal tudi v znamenju nekoliko večje notranje dialektike, čeprav je treba priznati, da je iz poročil dosedanjih vodilnih pokrajinskih predstavnikov kot zlasti iz razprave bilo razvidno, da se po-

samezne strankine komponente v bistvenih vprašanih strinjajo in da obstajajo le razlike predvsem v pogledih na »metodologijo dela«. »Levica« je na primer kritizirala dosedanje vodstvo, češ da ni v zadostni meri upoštevalo delavskih slojev in njihovih problemov ter da je sprejemalo tudi važne sklepe, ne da bi se pravočasno posvetovalo z vsemi člani pristojnih strankinih organov. »Nove perspektive« so se v svojem programu zavzemale predvsem za odpravo diletantizma v strankinem delovanju, predlagale večjo skrb in pozornost za pripadnike slovenske manjšine, ki so organizirani v italijanskih vsedržavnih strankah ali zanje volijo, ter poudarjale potrebo po večjem posluhu za družbene in gospodarske probleme. Lista »Enotnost«, ki je na volitvah tudi prodorno zmagala, saj ima v novem pokrajinskem strankinem svetu nad 70 odstotkov predstavnikov, je v skladu s svojim nazivom predvsem svarila pred nepotrebnim cepljenjem sil, dajala največji poudarek splošnim in temeljnim zahtevam slovenske manjšine ter se zavzemala za nadaljevanje dosedanjega dela.

Kot zunanji opazovalci moramo priznati, da smo z zanimanjem spremljali potek kongresa, saj smo po več letih spet bili priča vsaj poskusu izmenjave mnenj in stališč, pohvalam in kritikam, ne da bi bilo spet treba poslušati običajnih fraz, jamrnja in samih pesimističnih napovedi ali

predvidevanj. Tudi v tem pogledu je torej kongres opravil važno in dragoceno delo, čeprav bi si od udeležencev in zlasti od posameznih predstavnikov želeli več jasnosti, in sicer ne glede temeljnih in splošnih zahtev in ciljev, ki so vsem jasni, temveč predvsem glede političnih zavezništev, ki so nujna, če se hoče Slovenska skupnost vsaj približati ciljem, po katerih teži in za dosego katerih se zavzema.

—o—

POMLADANSKI ROMARSKI IZLET V AGORDO

Več slovenskih župnij na Tržaškem prireja 25. aprila skupni romarski izlet v Agordo, v domovino papeža Janeza Pavla I. Kakor veliko ljudi obiskuje rojstni kraj papeža Janeza XXIII., tako se množijo sedaj izleti v Agordo, kjer je bil v lanskem avgustu tudi sedanji papež Janez Pavel II., ki je na vrhu Marmolade (3.342 m) blagoslovil Marijini kip Kraljici Dolomitov.

Tržaški izletniki bodo obiskali več krajev, popoldne pa se ustavili v dvoranah pivovarne Pedavena pri mestu Feltre. Informacije v župnijah, v knjigarni Fortunato in v Marijanišču na Opčinah 211-113. Ker je 25. april državni praznik, zato bo verjetno velika udeležba kakor lansko leto v Verono. Vpišite se pravočasno in srečno pot v Dolomite!

—o—

DAROV IN PRISPEVKI

Gospe M.P. in D.P. iz Trsta sta darovali v tiškovni sklad Novega lista 10.000 lir.

Kongres PSI v Trstu

Na 31 članov vodstva je pet Slovencev. Štirje pripadajo Pittonijevi struji, eden pa Ghersijevi.

Kongres je potrdil precejšnje razlike v gledanju posameznih strankinih predstavnikov. Težko bo zdaj izvoliti tajništvo, ker so sile precej uravnovešene. Vsekakor so se delegati izrazili za glasovanje proti proračunu, ki ga je pripravil tržaški župan Cecovini. Carbonejeva in D'Amorejeva struja je močno poudarila svoje nasprotovanje postavitvi proste industrijske cone na kraškem področju.

V Trstu se je končal 16. pokrajinski kongres Italijanske socialistične stranke. Izvoljeno je bilo novo pokrajinsko vodstvo, ki šteje 31 članov. Delegati so izbirali med štirimi strujami. Struja, ki jo vodita Pittoni in Del Tutto, je dobila 9 zastopnikov. Struja Carboneja in D'Amoreja tudi devet. Obe struji v vsedržavnem merilu podpirata tajnika Craxija. Levi struji sta bili tudi dve. Tista, ki jo vodijo Pesante, Ghersi in Seghene, je izvolila 8 predstavnikov. Struja, za katero je v soboto nastopil Malutta, pa je dobila 5 članov pokrajinskega vodstva.

Neresno obnašanje

Z avtobusi, ki obratujejo med Opčinami in Trstom, se vozi vsak dan mnogo vojakov, ki imajo zvečer prost izhod. Vsi so zdaj v civilu in se največkrat tudi zelo »civilno« obnašajo. To velja posebno za pozne večerne ure, od 20-ih naprej, ko se vračajo na Opčine. Vsi so seveda sami mladi fantje dvajsetih let; v gruclah navalijo na avtobus, takoj ko se ustavi na izhodiščni postaji v Trstu, ter zasedejo vse sedeže. Po pravici rečeno, se kak boljše vzgojen vojak potem tudi dvigne in prepusti svoj prostor

kakemu potniku ali potnici starejših let, a je častna izjema. Velika večina vojakov — povečini so iz južne Italije — se ne zmeni za ostale potnike, med katerimi pa so ob takih urah povečini taki, ki se pozno vračajo z dela ali z raznih vaj in tečajev ter so zato utrujeni. Enega zadnjih večerov se je tako zgodilo, da se je neki starejši mož iz Ulice makov na Opčinah, ki se je z velikim glasbenim instrumentom, verjetno hudo utrujen, najbrž vračal z glasbenih vaj in je moral stati, nenadno zvrnil, ko ga je obšla slabost, in je močno udaril z zadnjim delom glave ob tla.

Menimo, da bi morali častniki in podčastniki poučiti vojake, kako se jim je obnašati v javnih vozilih, in da so ta namenjena predvsem civilnemu prebivavstvu. Ne gre za nikako zapostavljanje vojakov, toda ti se zvečer vračajo samo z izleta v mesto in so mladi, spočiti in gotovo pri trdnem zdravju, zato lažje stojijo v avtobusu kot stari ljudje ali ženske, največkrat utrujene od dela ali od večernih tečajev. Kako je pričakovati od vojakov, da bodo v primeru potrebe požrtvovalno branili domovino in doprinali žrtve za prebivavstvo, če niso sposobni v vsakdanjem življenju niti navadne olike? V bistvu gotovo niso slabi fantje, toda tisti, ki so odgovorni za njihovo obnašanje, ko služijo vojaški rok, bi morali poskrbeti tudi za to, da jih poučijo, kaj je prav in kaj ne, če take vzgoje niso dobili doma.

Ob smrti gospe učiteljice Helene Gantar

Smrt gospe učiteljice Helene Gantar, o kateri smo poročali v prejšnji številki, je globoko užalostila vse slovenske Opčine. Vsi so sicer vedeli, da bo leha, a nihče ni mislil, da bo morala tako naglo od nas. Posebno, ker se je zdelo, da se je zadnji čas zdravstveno zelo popravila. Vsi, ki smo jo poznali, smo bili tega veseli, zato nas je njena smrt tembolj žalostno presenetila. Najbolj seveda njene šolarke in njihove starše.

Le malo preden jo je bolezen dokončno zlomila, smo čisto slučajno prisostvovali pogovoru med dvema openskima materama, ki sta si pripovedovali, s kakim veseljem hodita njuna otroka v šolo, ker imata tako rada svojo učiteljico, gospo Heleno. Otroci so jo imeli izredno radi, kar je znak, da jih je imela tudi ona zelo rada in da jim je dajala največ, kar je mogla, in to na pra-

vi strokovni višini. Močno priljubljena je bila tudi pri kolegicah in kolegih ter je uživala spoštovanje in ugled pri vsem openskem prebivavstvu. To je pokazal tudi njen pogreb. Izredna množica pogrebcev je hotela izraziti svoje spoštovanje in hvaležnost odlični in požrtvovalni vzgojiteljici in svoje sožalje možu, sinu in vsem ostalim sorodnikom.

—o—

GLAVNI DRŽAVNI PRAVDNIK V TRSTU

V Trstu so umestili novega glavnega državnega pravdnika, ki bo nasledil upokojenega dr. Giannuzzija. Novi pravdnik je dr. Giuseppe Gustapane, ki se je rodil pred 65 leti v Lecceju. V tem mestu je tudi doslej služboval. V sodstvu dela 40 let.

»Posočje in enotnost dežele«

To je bila tema okrogle mize, ki jo je prej-
šnjo sredo priredila v dvorani goriške trgovin-
ske zbornice goriška revija »Iniziativa Isonti-
na«. Razprava je bila zanimiva bodisi zaradi
važne teme kot tudi zaradi zanimanja, ki ga
je vzbudila v goriških političnih krogih in med
številnim prisotnim občinstvom. Podobna sho-
da sta bila prej še v Krminu in Tržiču. Po u-
vodnih besedah predsednika študijskega centra
»Rizzati« prof. Tavana so spregovorili številni

**Števerjanska mladina bo v nedeljo
podala »Srenjo« Janeza Jalna v Sede-
jem domu v Števerjanu. Igro je zreži-
ral Franko Žerjal.**

politični predstavniki in strokovnjaki. Najprej
je nastopil prof. Arduino Agnelli, ki je razvil
nekaj zanimivih misli o prizadevanjih Gorice,
da bi dobila pravo mesto v deželni okviru,
in o naporih, da bi ustvarila sintezo med našo
tradicijo in novimi potrebami; pri tem je
poudaril nekatere primere, ki dovolj jasno do-
kazujejo, da je Posočje znalo najti pravi od-
govor določenim vprašanjem, kot na primer
vključitev beguncev, ali politika dobrega so-
sedstva z Jugoslavijo, sožitje s slovensko na-
rodnostno skupnostjo ali tudi kulturna sreča-
nja, ki imajo v Italiji in srednji Evropi svojo
odmevnost. Dotaknil se je tudi pravnih vpra-
šanj v zvezi z ustanovitvijo vmesnih upravnih
enot in s posledicami, ki bi jih prinesel more-
bitni razkol dežele.

Bivši goriški župan in senator Michele Mar-
tina je govoril o kulturnih tokovih, ki so pri-
sotni na Goriškem in v Gorici še posebej, na-
stala je nova kultura prav zaradi prisotnosti
več kultur; predlagal je, naj bi Gorica postala
posrednik med Vidmom in Trstom, ki se uba-
data z vprašanji po potresu in poosimskim ob-
dobjem. Naslednji govornik je bil občinski
odbornik inž. Marjan Cefarin, ki je govoril v
imenu goriškega župana (ta je vabilo na to
okroglo mizo odklonil) in nakazal vrsto zani-

mivih predlogov. Med vsemi nastopajočimi je
bil še najbolj konkreten; omenil je zgodovinske
dogodke, ki so privedli do današnje podo-
be goriške pokrajine in ki so tudi kvarno vpli-
vali na njen razvoj. Zaustavil se je ob vpra-
šanju deželne centralistične in omejevalne po-
litike, ki ni znala in tudi danes ne zna pravil-
no ovrednotiti vloge krajevnih uprav in pri tem
še najbolj pozablja na načrtovanje, ki je prvi
pogoj za enotnost dežele. Zavzel se je za to
enotnost in prikazal politično izbiro goriškega
mesta, ki se je odločilo za politiko sodelova-
nja in odprtosti ob meji, kar je danes ob pod-
pisu pogodbe med EGS in Jugoslavijo zgodo-
vinske važnosti. Omenil je tudi slovensko na-
rodno skupnost, za katero je prav tako po-
membna enotnost in ki v odnosih med država-
ma mora odigrati svojo vlogo. Omenil je tudi
negativne strani goriške ali boljše posoške po-
litike, ki ni vedno znala dati pravilnega odgo-
vora številnim vprašanjem, zlasti pri gospodar-
skem načrtovanju.

O zgrešenih političnih izbirah in okostene-
losti ter neučinkovitem posredovanju deželne
uprave je govoril univerzitetni prof. Vladimir
Nanut. Omenil je, da je splošna kriza zajela
tudi našo deželo in da je bila ta predvsem hu-
da zaradi posledic potresa in Osima; medtem
ko so na Videmskem izrabili potres za vzpon
proizvodnje, Trst in Gorica nista znala izko-
ristiti osimskih sporazumov za primerne gospo-

darske pobude; tudi iz teh vzrokov prihaja do
razkola v naši deželi. Gorica bo uveljavila svo-
jo vlogo samo, če bo gradila na zgodovinskih
izkušnjah in okrepila svojo politično moč v
deželnem merilu. Nato sta spregovorila še pred-
sednik pokrajine prof. Pagura in deželni od-
bornik dr. Tripani, ki sta se zavzela za okre-
pitev Gorice in celotne goriške pokrajine. Iz
vseh posegov je izhajalo prepričanje, da je tre-
ba ohraniti in utrditi enotnost dežele Furlanije-
Julijske krajine, obenem pa zagotoviti goriški
pokrajini vso moč in podporo, da bo lahko

**V nedeljo, 16. marca, bosta nastopila
v Katoliškem domu vokalna ansambla
»GALEBI« in »MAVRICA«. Začetek ob
16.30.**

konkreten posrednik med silami, ki težijo za
tem, da bi prišlo do razbitja dežele. Pri vsem
tem je treba še ovrednotiti vse tiste komponente,
ki si prizadevajo za gospodarski in kulturni
dvig goriške pokrajine, kajti samo v tej per-
spektivi je mogoče računati, da bo zagotovlje-
na enotnost dežele. Če bodo vse sile zagovar-
jale pobude za vsestranski razvoj, na kultur-
nem in gospodarskem področju pa tudi v vsak-
danjem življenju, v medsebojnih odnosih, je
možno rešiti deželno enotnost; v obratnem pri-
meru bodo prevladale sile, ki težijo po razkolu
in računajo na določena politična in gospodar-
ska vplivna področja; to pa bi privedlo do ne-
popravljivih posledic.

Prizadevanja goriškega župana za avtocesto Gorica-Ljubljana

Nekaj dni pred razpravo v evropskem par-
lamentu v Strasbourgu o pravilniku za pomoč
obmejnemu področju Evropske gospodarske
skupnosti je goriški župan De Simone poslal
predsedniku evropskega parlamenta in neka-
terim izvoljenim predstavnikom v istem parla-
mentu brzojavko s prošnjo, da bi vzeli v po-
štev vprašanja dokončnih cestnih povezav na
primorskem področju. Specifično se goriški žu-

pan zavzema za to, da EGS pripomore k fi-
nanciranju avtoceste, ki naj bi preko novega
mejnega prehoda v Štandrežu povezovala Go-
rico z Ljubljano. Jasno je, da je izgradnja av-
toceste do Ljubljane izrednega pomena za Go-
rico, prav tako pa tudi za Novo Gorico in da
je v tem trenutku skrb obeh občinskih uprav
usmerjena v to, da se zagotovijo potrebna fi-
nančna sredstva za to prepotrebno strukturo.
Upoštevati je treba tudi, da bodo imeli vsi
objekti na obmejnem štandreškem pasu svojo
veljavo samo, če bo prišlo do gradnje avtocest-
ne povezave; sicer bi bili vsi napor in vsa
financiranja zaman, kajti obmejna postaja in
avtoport bosta zares služila namenu samo v
primeru, da bo preko tega mejnega prehoda
mogoče usmeriti blagovni in tudi turistični pro-
met med Italijo in Jugoslavijo, oz. med zahod-
no in vzhodno Evropo. Gorica je sicer zamu-
dila pravi trenutek, kajti zgodilo se bo, da bo
ves promet lahko šel skozi Trst, kjer je že
zgrajen avtoport; če ne bi prišlo do primerne
avtocestne povezave med Gorico in Slovenijo,
in zadnje vesti na jugoslovanski strani so pre-
cej zaskrbljujoče, bi ne imelo velikega smisla
vlagati ogromna finančna sredstva v infrastruk-
ture na obmejnem področju.

—o—

Slovenski večer v Krminu

Kot je že tradicija, bo tudi letos v Krminu
večer, posvečen slovenski kulturi, oz. sloven-
ski pesmi in besedi. Praznik bo v soboto 15.
marca v občinskem gledališču v Krminu; letoš-
(Dalje na 7. strani)

Prešernova proslava srednjih šol v Gorici

Skupna Prešernova proslava višjih srednjih
šol je bila v soboto 8. marca v kapeli seme-
nišča kjer so sedaj nekatere višje slovenske
šole in nižja srednja šola. V velikem prostoru
so se zbrali dijaki, profesorji in neučno osebje
in prisostvovali enourni proslavi, ki so jo pri-
pravili dijaki s pomočjo profesorjev slovenšči-
ne. Najprej je nastopil pevski zbor učiteljskega
»S. Gregorčič«, ki je pod vodstvom prof. Le-
staničeve zapel Zagorske zvonove in Zdravico.
Letošnja proslava je bila posvečena pred krat-
kim umrlemu pisatelju Cirilu Kosmaču, ob liku
katerega se je v svojem govoru ustavila dija-
kinja Magda Prinčič. Njen govor, ki sta ga se-
stavila maturanta Nadja Marinčič in Anton
Milič, je bil osredotočen na Prešernovo dedi-
ščino na Primorskem. Zatem so dijaki vseh
treh šol prebrali nekaj odlomkov iz Kosmače-
vih del. Dijakinja Sonja Klanjšček je povezo-
vala posamezne točke in podala lik tolminske-

ga pisatelja. Tudi bodoče otroške vrtnarice so
zapele dve pesmi, spored pa se je zaključil z
nastopom okteta, ki ga sestavljajo dijaki liceja
in učiteljskega, zapeli so Večerni ave, Lipa ze-
lenela je in Zdravico v Vrabčevi priredbi.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
v sodelovanju
s SLOVENSKO PROSVETNO ZVEZO in ZVEZO
SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE
VRAŽJI FANT ZAHODNE STRANI
JOHN M. SYNGE

komedija v treh dejanjih
V torek, 18. marca ob 20.30 v Katoliškem domu
v GORICI (Goriški abonma)

Na gledališko predstavo bo udeležence s Kra-
sa pripeljal avtobus, ki bo vozil po običajnem
voznem redu. Prireditelj priporoča točnost, ker
se bo predstava začela točno ob napovedani uri.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Mapa s Spacalovimi grafikami in Kosovelovimi pesmimi

Založništvo tržaškega tiska je v sodelovanju z založniško in tiskarsko hišo »Drava« iz Celovca - Borovelj izdalo razkošno mapo z naslovom »Kras - Carso - Karst« oz. »Kosovel - Spacal«. Mapa obsega uvodni esej kraškega rojaka, pesnika Cirila Zlobca z naslovom »Kosovelov in Spacalov Kras«, v katerem razčlenjuje umetniško preoblikovanje Krasa v pesmih in grafikah obeh omenjenih ustvarjalcev. Esaj je poleg v slovenščini objavljen še v italijanščini in nemščini.

Osrednji del publikacije pomeni 15 barvnih reprodukcij Spacalovih grafik, ki so nastale v letih 1965 - 1978. Vsako reprodukcijo spremlja kot besedno ponazorilo po ena Kosovelova pesem, natisnjena v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku. V tem duhu, namreč v soočenju poezije in grafike, je sestavljen tudi uvodni esej Cirila Zlobca. V njem med drugim pravi, da smo se, »ne da bi o tem mnogo razmišljali, navadili na enačaj: Kosovel - Kras, Spacal - Kras. S tema dvema dvojicama vzpostavljamo zelo domač, zaupljiv odnos, vse se nam zdi jasno, preprosto, predvsem pa — lepo, kot da je prav to »lepo« najbolj preprosta zadeva, okrog katere se lahko zberemo vsi in je sploh ni treba razumeti, ne je razlagati sebi in drugim, saj jo, tako se nam zdi, vsi občutimo. Ali smo res zmožni tega spoja emocionalnega z estetskim? Namreč: predvsem za to gre, ko razmišljamo o svojem odnosu do obeh umetnikov in do pokrajine, ki ju tako reprezentativno, vsakega na svoj način, označuje. Samo preplet emocionalnega z estetskim potiska v ospredje tako imenovano lepoto v obliki, ko nas njena abstraktna narava ne bega, ne sili v iskanje pritrjujočih razlogov zanjo, temveč nas čisto preprosto osvaja, spreminja se v čar. Takšen je Kras v Kosovelovi poeziji, tako učinkuje, čeprav docela drugačen, v Spacalovem slikarstvu, v njegovi grafiki.« O Spacalovih grafikah Zlobec piše: »Drugačen, smo rekli, je Spacalov Kras. S Kosovelovim ga povezuje prav tako totalna predanost, doživljajska in estetska, s katero se mu Spacal predaja in se preko nje, že desetletja, ta-

ko uspešno izpoveduje. Tudi pri Spacalu gre torej predvsem za izpoved, za iskanje slikarske metafore, ki naj bi razkrivala neko veljavnejšo resnico, tisto celovitost spoznanja, ki jo lahko enačimo z življenjem. Kosovelova pesem je vrenje, Spacalova grafika mir, obvladana, prečiščena, premišljena. Spacalovo roko vodi, ko razvršča svoje asketske črte, odbira, z vso skopostjo, le malo številne barve, docela obvladana estetska zavest. Kot že rečeno: Krasa ne upodablja, ga ne preslikava, fiksirati poskuša njegovo dušo, njegovo likovno bistvo, spreminja ga v simbol, v zapomnljivo obliko, znak, viden spomin, v katerem se oba pojma, Spacal in Kras, prekrivata, prežemata, z enako intenziteto označujoč drug drugega.«

Besedila oz. pesmi so v italijanščino prevedli Luciano Morandini, Marino Vertovec in Marko Kravos, v nemščino pa Helmut Scharf in Andrej Kokot. Publikacijo je uredil Marko Kravos, grafično opremo pa ji je dal sam Lojze Spacal v

sodelovanju s tržaškim Graficentrom. Zahteven večbarvni tisk je dobro opravila tiskarna Tergeste. Naj omenimo, da je v preteklosti izšlo že več map s Spacalovimi grafikami. Tako je npr. že leta 1951 izšla v Trstu mapa lesorezov z uvodom F. Steleta in G. Marchiorija, leta 1977, ob veliki tržaški razstavi, pa grafična mapa z uvodom Marca Valsecchija. Bogat z večbarvnimi reprodukcijami je tudi katalog ob retrospektivni razstavi na gradu Kromberk leta 1972.

Z najnovejšo publikacijo smo dobili svojevrstno predstavitev značilnega kraškega sveta, ki je že v preteklosti budil in tudi danes budi domišljijo in občutljivost najrazličnejših umetnostnih ustvarjalcev. Upajmo, da mapa s Spacalovimi grafičnimi listi ne bo ostala samo v slovenskem krogu, ampak bo prodrla tudi v tuji kulturni svet, kar bo opravičilo njeno trijezično izdajo.

M.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA IZOBRAZENJEVA v Trstu

prireja v ponedeljek, 17. marca, okroglo mizo o šolski problematiki

SLOVENSKA ŠOLA IN CELODNEVNI POUK

Govorili bodo ravnatelj srednje šole F. Levstik dr. MAMOLO, prof. ZAJEC in prof. PERTOT. Začetek ob 20.15.

Revija »Iniziativa isontina«

Izšla je nova, 71. številka revije »Iniziativa isontina«, ki je tudi jubilejna, ker je z njo dopolnila ta goriška revija dvajsetletnico svojega izhajanja. Temu jubileju je posvečen tudi uvodnik, ki ga je napisal glavni urednik Celso Macor. V članku opozarja na ideje, ki so vodile ustanovitve revije, namreč napraviti križ čez težko preteklost in se lotiti konkretnih problemov, ki so bili nujni pred dvajsetimi leti in delno nujni še danes. Med drugim se je revija zavzemala za udržitve miru na tem kosu zemlje, za sklenitev pogodbe, kot je bila potem sklenjena v Osimu in zaradi česar je zadevala v tistem času na neugodje in nerazumevanje. Celo Rim je bil ljubosumen na svoje pristojnosti, pravi Macor, namesto da bi se bil potrkal na prsi zaradi stanja, v katerem je bilo to obmejno ozemlje. Danes pa se že vidijo sadovi takratne usmeritve in politike, ki se je

ravnala po teh idejah, po teh smernicah. Ti sadovi se vidijo zlasti na gospodarskem, pa tudi na političnem področju. Revija pa se noče vdajati praznovanju ali samohvali, ampak hoče služiti s starimi in novimi sodelavci tudi znanostni pokrajini.

Znani kulturni delavec Fulvio Monai poroča o trinajstem srednjeevropskem kulturnem srečanju v Gorici, za 150. obletnico rojstva jezikoslovca Graziadia Isaija Ascolija in na katerem so sodelovali tudi profesorji z ljubljanske in zagrebške univerze, poleg številnih drugih učenjakov iz italijanskih in tujih univerz. Poročilo spremljajo številne fotografije z zborovanja. O Ascoliju pa piše Fulvio Salimbeni. Pravi, da je Ascoli splošno znan po svojih jezikoslovnih in dialektnih študijah, in po tem, da je ustanovil »Italijanski globalni arhiv« ter da se je aktivno udeleževal debate o italijanskem jeziku v prvih desetletjih po združitvi Italije, pa tudi po svoji politični in socialni zavzetosti. Branko Marušič, ravnatelj Goriškega muzeja (mišljena je seveda Nova Gorica) pa je zastopan v reviji s krajšo študijo pod naslovom »Ascoli in Slovenci«.

Sergio Campailla se na treh straneh in pol ukvarja s pisateljem Fulviom Tomizzo pod naslovom »Tomizzova meja«. Sledi članek Piera Rismonda »Italijani v Dunajskem Burgtheatru« o italijanskih avtorjih, igravcih in gledaliških skupinah, ki so jih igrali oziroma ki so nastopale doslej v tem znamenitem dunajskem gledališču.

Precej člankov se seveda tiče današnjih razmer, tako članek Delia Lupierija o pristanu v Tržiču in njegovem razvoju, članek Sergia Mogorovicha o goriškem gospodarstvu, Eugenio Rasmann razpravlja o varstvu Krasa, Renzo Boscarol pa o goriški Cerktvi v letu 1980. Na koncu najdemo še nekaj prispevkov, ki se nanašajo na nekatere druge kraje na Goriškem in njihove znamenitosti, kot npr. na baziliko sv. Evfemije v Gradcu in na Krmin in na nedavno furlansko zgodovino. Fulvio Monai pa piše o slikarju Zoranu Mušiču.

Ob novi premieri SSG v Trstu

Slovensko stalno gledališče iz Trsta bo v petek, 14. marca, ob 20.30 predstavilo svojo novo premiero, komedijo irskega dramatika Johna Millingtona Syngea »Vražji fant zahodne strani.«

V kulturnem preporodu Irske in v boju za njeno nacionalno neodvisnost ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja je v dublinskem Abbey gledališču Synge imel nadvse važno vlogo. Njegov genij ni bil izjemen le zato, ker se je razlikoval od vsega, kar so ustvarili njegovi sodobniki, marveč tudi zaradi tega, ker je lastnosti teh sodobnikov združeval v nekaj redkega in hkrati popolnega. Irska fantazija je v njegovih delih postala nekaj poglobljenega in svojevrstnega; na Aranskih otokih je tri leta odkrival to »živo ljudsko domišljijo, ognjevito, mogočno in nežno obnem«. V svojih komedijah pa je mnogokrat uporabil jedki humor svojih klatežev, goljufov in beračev, pri tem pa seveda ni pozabil na njihove manj vesele lastnosti.

V Vražjem fantu je Synge postavil na oder fanta očetomorilca, okrog katerega z neprikritim občudovanjem frfotajo irske ženske. Neusmiljeno odkriva v tem delu bahaštvo irskega človeka in človeka nasploh, kruto ga poveča in ga prikazuje v vsej njegovi surovosti. Vsa moč, ki obdaja Vražjega fanta je namreč le domišljija ljudi, je mit, ki so ga oni sami zgradili iz potrebe po nečem velikem, silnem in junaškem. Synge ironično obravnava njihova nemogoča stremjenja in humor, ki se javlja v najbolj tragičnih trenutkih, je sestavni del vseh njegovih stvaritev. Sam pravi, da mu ljudje ne morejo zameriti, če se jim smeje brez zlobe v srcu, kot so se smejali ljudem v vsaki deželi v njihovih lastnih komedijah.

Delo je zrežiral Zvone Šedlbauer, v njem nastopa ansambel Slovenskega stalnega gledališča v Trstu v skoro celotni zasedbi. Sceno je izdelal Marjan Kravos, kostumi so delo Marije Vidau. Komedijo je prevedel Ciril Kosmač.

PREJELI SMO:

POJASNILO »PD MAČKOLJE«

Kulturno prosvetno delovanje v Mačkoljah je po usodnem letu 1948 slonelo na ramah zavednih prosvetnih delavcev in pevcov, ki so teh trideset let vztrajali v nelahkih pogojih ter se pred leti tesneje povezali v Prosvetno društvo Mačkolje in stalno vabili vse vaščane k sodelovanju na prosvetnem področju. Nekateri so se vabilu odzvali, drugi pa so se držali ob strani, da ne rečemo kaj drugega. Prav ti zadnji so sedaj po vsej sili hoteli iti v odbor društva, ne pa sprejeti tudi tradicionalne društvene obveznosti.

Zato odbor PD Mačkolje ni mogel pristati na takšen način nastopanja, ki ne upošteva večdesetletnih izkušenj delovanja v vasi in dejstva, da je bilo v teh zadnjih letih odklonjenih toliko priložnosti za vzpostavitev prave vaše enotnosti ob konkretnih primerih in nastopih. Prav pred kratkim je odbor PD Mačkolje predlagal pobudnikom, ki snujejo novo društvo, skupno pripravo otvoritve nove srenjske dvorane, a na predlog ni bilo odgovora.

Zaradi tega obžalujemo, da ni bilo mogoče doseči soglasja niti za takšno priložnost, kot je otvoritev dvorane, kar bi lahko bil res konkreten primer skupnega nastopanja.

S spoštovanjem!

Odbor PD Mačkolje

Ne poznamo sicer natančno razmer v tej prijazni vasi na Tržaškem, vendar se nam kot zunanji opazovalcem zdi, da ustanovitev še enega, to je novega prosvetnega društva v vasi more na daljši rok le koristiti splošni stvari slovenske prosvete in kulture. Tudi na tem področju je namreč tekmovanje koristno in v določenih trenutkih ter pogojih celo nujno. Vsi pa seveda morajo strogo spoštovati »pravila igre«, kot se temu pravi v demokraciji.

Uredništvo

—o—

SLOVENSKI KLUB V TRSTU

Ulica sv. Frančiška 20/II

V TOREK, 18. MARCA OB 20.30

UMETNIŠKI OBISK

Stefka Drolčeva, igraka SNG Drama v Ljubljani, nam bo poleg dveh Prešernovih pesmi predstavila še svojo vlogo v slovenski dramski noviteti Daneta Zajca »Voranc« ter vloge iz del Tennessee Williamsa, Dürrenmatta, Dominika Smoleta, Evripida, Ajshila, Becketta in Faulknerja.

Pavla Uršič, harfistka, pa bo izvedla krajši koncert, ki obsega sledeča dela:

Mayer: Sonata, andante, poco allegro, menuetto

Debussy: Mesečina

Tournier: Jutro

Zabel: Vodomet

Ob koncu pa bo priložnost še za pogovor z obema gostjama, predvsem s Stefko Drolčevo, ki se tako po daljšem času spet srečuje s svojim tržaškim občinstvom.

—o—

SLOVENSKA PROSVETNA MATICA V TRSTU

vabi slovensko kulturno javnost na predstavitev najnovejše knjige Mirka Javornika PERO IN CAS II. O pisatelju in delu bo govoril prof. Vinko Beličič, avtor pa se bo zatem zadržal v pogovoru s publiko in bo na željo podpisoval izvode svoje knjige. Prireditve bo v torek, 18. marca ob 20.30 v glavni dvorani Slovenske prosvetne Matice v Trstu, Mačhiavellijeva ulica 22, II. nadstropje.

Protest Južnotirolske ljudske stranke

Oddaja o Južni Tirolski, ki je bila na sporedu na drugem televizijskem omrežju 28. februarja, je povzročila veliko negodovanje znotraj Južnotirolske ljudske stranke. Na seji strankinega izvršnega odbora je senator Mitterdorfer prejel nalogo, da uradno protestira pri voditeljih družbe RAI. O tej oddaji je bil govor tudi v poslanski zbornici, ko je slednja prejšnjo sredo razpravljala o treh resolucijah, ki so jih bili predložili misovci, radikalci in socialisti ter komunistični poslanci. Predmet resolucije je bil trenutni položaj v bocenski pokrajini, ki je po mnenju podpisnikov resolucije nezadovoljiv. Vse tri resolucije je poslanska zbornica z večino glasov zavrnila. Med razpravo pa je podpredsednik Južnotirolske ljudske stranke, poslanec Riz naglasil, da je bila oddaja o Južni Tirolski po drugem televizijskem omrežju pristranska in tudi neresnična. V oddaji je namreč prišla do izraza težnja po ločitvi med italijansko in nemško jezikovno skupnostjo, kar voditelji Južnotirolske ljudske stranke zagovarjajo, saj menijo, da se na ta način laž-

je ohrani jezikovna in kulturna identiteta nemške jezikovne skupnosti v Italiji. Avtor televizijske reportaže je po mnenju predstavnikov Južnotirolske ljudske stranke dajal preveč poudarka negativnim aspektom takšne politične izbire, medtem ko je zanemarjal zgodovinske in politične razloge, zaradi katerih je Južnotirolska ljudska stranka naredila takšno izbiro.

—o—

SLOVENSKI VEČER V KRMINU

(nadaljevanje s 5. strani)

nja prireditve spada v okvir gledališke sezone, ki jo prireja občinska uprava in nekateri kulturni krožki s Krminskega. V soboto bosta nastopila dva zbora in sicer domači zbor »Brda« ter Briški oktet, v drugem delu pa bodo novogoriški gledališki ustvarjalci podali Pirandellovo delo »Kaj je resnica« v režiji Dušana Mlakarja. Prireditve bo privabila prav gotovo veliko število krminskih Slovencev. Namenjena pa je tudi prebivalcem goriških Brd na jugoslovanskem ozemlju; za to priložnost bo tudi odprt mejni prehod na Plešivem. Ob zaključku se bo razvila tudi družabnost, krajevna skupščina in nekateri vinogradniki so zagotovili kozarček dobrega domačega vina. »Slovenski večer« se bo začel ob 20. uri.

—o—

Jubilej teološke...

■ nadaljevanje s 1. strani

deljo, in beograjskim nadškofom Turkom, ki bo posvečen v beograjski stolnici v nedeljo, 20. aprila. Prisoten je bil tudi goriški nadškof Cocolin, tržaškega škofa Bellomija je zastopal škofov vikar za slovenske vernike Škerl, prisotna pa sta bila tudi goriški nadškofijski vikar za slovenske vernike Simčič in prof. Qualizza iz videmskega semenišča. Prisotni so bili tudi številni zastopniki raznih teoloških fakultet. Akademiji so sledili tudi predsednik republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Ribičič, predsednik republiške komisije za odnose z verskimi skupnostmi Kolman, rektor ljubljanske univerze Hožar in predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Milčinski. Zbor bogoslovcev Stanko Premrl je izvajal ob instrumentalni spremljavi krstno izvedbo Troštove kantate na Truhlarjevo besedilo »Sveti Pavel«. Pozdravni nagovor in zgodovinski oris pomembnosti fakultete je imel dekan Steiner, slavnostno predavanje pa škof Grmič iz Maribora. Podelili so tri častne doktorate, in sicer nadškofu Pogačniku, dr. Obržanu iz Maribora in dr. Metlikovcu, ki je po rodu iz Sesslana. Novi doktor teologije je Ciril Sorč iz Stomaža. Podelili so tudi diplome letošnjim magistratom teologije.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU GIUSEPPE BERTO

NEZNANI BENEČAN

V nedeljo, 16. marca ob 17. uri v Marijinem domu v ROJANU

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

JOHN M. SYNGE

VRAŽJI FANT ZAHODNE STRANI

komedija v treh dejanjih

Prevod	Ciril Kosmač
Scena	Marjan Kravos
Kostumi	Marija Vidau
Glasba	Jani Golob
Asistent režije	Boris Kobal
Režija	ZVONE ŠEDLBAUER

V soboto, 15. marca ob 20.30 ABONMA RED B - prva sobota po premieri

V nedeljo, 16. marca ob 16. uri ABONMA RED C - prva nedelja po premieri

V sredo, 19. marca ob 20.30 ABONMA RED D - mladinski v sredo

V četrtek, 20. marca ob 16. uri ABONMA RED H

V soboto, 22. marca ob 20. uri ABONMA RED F - druga sobota po premieri

Obveščamo abonente reda F (druga sobota po premieri), da se bo predstava Vražji fant zahodne strani začela v soboto, 22. marca izjemoma ob 20. uri namesto ob 20.30.

Vsi tisti, ki bi se iz kateregakoli razloga ne mogli udeležiti te predstave, lahko svoj abonma uporabijo ob vsaki drugi ponovitvi.

—o—

PREJELI SMO:

Smučarski klub »Devin« in Kulturno društvo »Lepi vrh« iz Ukeve se Vam toplo zahvaljujeta za pokal, ki ste nam ga podelili ob priliki veleslalomskega tekmovanja za 5. pokal »Lepi vrh«, ki je bil v Ovčji vasi 24. februarja.

Na tem tekmovanju je nastopilo 248 smučarjev iz 17. klubov, ki so zastopali: Jugoslavijo (3), Koroško (2) ter deželo Furlanijo - Julijsko krajino.

Vaš pokal smo izročili 12. uvrščeni ekipi (Klub slovenskih zamejskih študentov).

V upanju, da ste z našo oddelitvijo zadovoljni, Vas športno pozdravljamo.

K.D. Lepi vrh - S.K. Devin

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 88 OOOOO

»Že prav, ne bom!« je odgovoril Edevart, čeprav ni dobro razumel, zakaj.

Poštnega parnika za na jug je bilo pričakovati šele pozno ponoči, Avgust se je ves čas pripravljaj, Edevart ga je včasih videl, švigal je med hišami, kakor da se mu mudi.

Zvečer je prišel in rekel: »Do te ladje ne bom nared.«

»Kako to?«

»Čakati morava prihodnje.«

»Tega pa ne!« je rekel Edevart.

Avgust kratko: »Potlej moraš potovati sam.«

Tega Edevart ni mogel, potreboval je tovariša iz več vzrokov. Vprašal je: »Kaj te prav zadržuje?«

»Obračun,« je odgovoril Avgust. »Romea ne najdem nikjer.«

To ni moglo biti res, Edevart sam se je le iztežka izognil Romeu, katerega v svojem sedanjem bednem stanju ni hotel srečati, ni hotel iti k ljudem, temveč zunaj pre spati noč. »Mislim, da sta že obračunala,« je rekel Edevart naravnost.

»Že, pa gre za nekaj drugega,« je odgovoril Avgust in šel svojo pot.

Proti jutru je zažvižgal poštni parnik in Edevart je prišel na nabrežje. Avgusta ni bilo videti, nihče ga ni videl, štacunski pomočnik Magnus, ki je nadzoroval vkrcavanje blaga, si ni mogel kaj, da ne bi bil rekel: »Prejkone si ne upa na ladjo, saj se na morju boji!«

Edevart je sédel na zaboj in je spal.

Čez nekaj časa je prišel Avgust, bil je mračne volje in pod pazduho je vlekel svojo napol prazno mornarsko vrečo. »Ne bi se mi bil smel vdati,« je rekel Edevartu, »nič se ni izcimilo iz tega.«

Edevart: »Kaj si pa hotel?«

»Tega ne izprašuj,« je odgovoril Avgust. »Ampak, ali bi bilo bolje, da sem ga ustrelil?«

Edevart je zazijal in ni ničesar razumel.

»Pa bodi tako ali tako, zdaj me vidiš tukaj, s seboj imam svojo vrečo in sem nared.«

»Ne morem tukaj še teden dni ležati in čakati,« je rekel Edevart zle volje. »Veš, Avgust, lahko stopiva na ladjo na sever, ki pride drevi, kaj praviš?«

Avgust je premišljal. »Da, da,« je rekel nato, »pa pojdiva na sever.«

Tudi ta dan je švrkal Avgust semintja, kakor da ima čez glavo dela, prinesel je Edevartu jesti in sédel zvečer k njemu za kad s čreslom, kjer sta bila v zavetju in sta nazadnje zaspala.

Ko se je približala doba, da je morala priti ladja, ki vozi na sever, sta se tovariša kakor po nagonu vzdramila. Govorila sta samo najpotrebnejše reči. Avgust je bil zamišljen. Nenadoma je rekel: »Kadar ladja zapiska, kar stopi nanjo, jaz pridem takoj za teboj.«

Na to je odgovoril Edevart: »Na ladjo pojdeva skupaj!«

»Samo to je, da bi se moral še od nekoga posloviti,« je zamomljal Avgust. In ko je takoj nato ladja zapiskala, je poskočil in

rekel: »Da, joči se ali smej, ali jaz ne bom pripravljen tudi za to ladjo.«

Edevart ga je pridržal in rekel: »Zdaj pojdeva na ladjo!«

»Izpusti me!« je zahteval Avgust. »Še eno dobro priliko imam: Magnus ima dela tu doli, ona spi čisto sama —«

Ko je Edevart naposled te besede razumel, je tovariša kar potegnil s seboj in ga ni več izpustil, dokler nista bila na palubi.

Edevart je vprašal: »Ali si dobil svoj prstan?«

Avgust: »Prstan? Nisem maral prstana. Bil bi zadovoljen, če bi ga vzela s seboj v grob. Ne, tudi zdaj nisem dobil nič od nje, ni hotela.«

»Pa si že kdaj prej poskusil?«

»Če sem poskusil!« je odgovoril Avgust. »Ampak mislim sem, da bi zdaj, ko odhajam — in prepričan sem, če bi se bil nocoj vrnil...« Nenadoma se je zagrizeno razjaril in vprašal: »Kaj za vruga me tako za rokav? Ali sem jaz s teboj tako delal? Da sem te prosil, praviš? Že, pa nisem tako

mislim. Pa saj ti nisi bil nikoli v nikogar zaljubljen in ne veš, kako je to —«

XVIII. poglavje

Zopet v zalivu.

Velike spremembe v teh štirinajstih dneh.

Že na ladiji je Edevarta presentilo, ko je zagledal svoje lastno ime na nekem zaboji, ki je stal na spodnji palubi. Razgledal se je in našel še več zabojev, povezkov in sodov, to je moralo biti novo blago. Bilo je kakor pravljica, Edevart je poklical tovariša, da bi slišal njegovo mnenje, in Avgust je rekel: »To je prišlo gotovo od nje!« — »Od koga?«

— »Od nje, ki se je odpeljala. To je blago iz Trondhejma!« — Edevart si je segel v žep in je v njem seveda našel dolgi seznam, ki ga je napisala Pavlina, bilo je izključeno, da bi bil prišel Lovizi Magreti v roke — in mimo tega: s čim naj bi bila kupila blago! Vrag razumi to uganko!

Ko se je pisal vozni list, in je Edevart povedal svoje ime, je rekel krmar: »To ni prvikrat, da je dobil ta dečko celo štacuno naenkrat!«

(dalje sledi)

ne odstopa zlepa. More bet že velek hudič, de vstane s kandrege.

— *Dragi moj, nikoli ne bomo znali, kaku kej mečkajo s tistimi podporami vseh sort strankam. Kej je pole čudno, če tudi drugi začnejo delat taku, koker ke videjo ta velike? Denmo reč tisti mulci ke cabajo balon. Če pride aden jn mu reče: »če boš u tej partidi jegrav slabo, taku de bo tvoja škvadra zgebila, jest ti dam tolko jn tolko meljonov.« Be biu ben naumen, de be reku, de ne. Kej bi ti naredu?*

— *Se zna, de be reku ja. S to draginjo. Jn pole jegrat slabo je zmiram lažje, ku jegrat dobro. Tekat ku naumen po kampi jn reščirat, de si pretegneš kašno žilo. Taku pej zasluže kašen meljonček prou na lahko.*

— *Ma še ano porkado so prpraulali, ma pole se jem je zdelo, da je za ta bot vre zadosti jn so odložili na »data da destinarsi«.*

— *Pej kej je blo še?*

— *Znaš, nekšen komišjon u senati je vre prpravu zakon, de bojo zvišali podpore strankam. Ke zdej dobijo stranke od države vsako leto petinštirideset miljard. Ma tisti komišjon je spoznau, de je stran devalvacije tu premalo jn je odloču, de bojo dali strankam glih na dopleh, če reč devetdeset miljard.*

— *Ma kaku? Kej niso dali strankam tistih milijard glih sez škužo, de ne bojo stranke fehtale okuli jn pod roko dnar jn de bo vse pošteno. Jn glih zdej je pršlo ven, de stranke vselih dobivajo dnar pod roko. Kadar se vide, de je taku, be jem tisto državno podporo mogli vzet, ne pej jem zvišat!*

— *Ja, taku govoriš ti, ke se ne zastopeš na politiko. Sej u senati so zastopli, de glih zdej ni pravi moment. Jem bojo zvišali, kadar se bo vse nomalo pomirilo. Bojo nardili na tihem jn narbrž časniki ne bojo nanka pisali.*

— *Kej rečeš, Mihec, de be se midva kej pomenla od škandalov jn sleparij? Odkar sma spet začela, sma se menla od vsega, samo od sleparij (na vesokem liveli) pej prou neč. Meni se zdi ...*

— *Ne, ne, Jakec, jest be reku, da je tu vre ano dolgočasno govorjenje. Zatu ke škandali grejo kar naprej jn be mogli govort od njih vsaki teden. Jn še be nam zmankau prostor.*

— *Ja, nomalo jemaš prou. Če be teli samo povedat jmena od vseh tisteh direktorjev od hranilnic, ke so jeh zaprli, be ponucali ves naš prostor jn morbet be ga še zmankalo. Vsi so obtoženi, de niso prou ravnali z ljudskem dnarjem. Po celi Italiji jn po vseh mesteh so jeh pobrali. Jeh je več ku šestdeset. Jn nekej more bet res, zatu ke an par jeh niso dobili, zatu ke so jo popihali še u cajti.*

— *E, se zna, za take gospude informacijska služba dobro funkcionira. Jest se prouzaprout čudem, če sploh kašnega primejo. Koker se čudem, da je odstopu an minister. Zatu ke an minister*